

NY INNDELING AV REGIONALT FOLKEVALGT NIVÅ

HØRINGSUTTALELSE TIL PROP. 84 S (2016-2017)

Til: Stortingets kommunal- og forvaltningskomité

Dato: 24.04.2017

Kopi: Stortingets familie- og kulturkomité
Kulturdepartementet

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Norsk teater- og orkesterforening (NTO) til Prop 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalt nivå*, kapittel 10.4 Kulturområdet.

NTO er arbeidsgiver- og interesseforening for profesjonelle, offentlig støttede virksomheter innenfor musikk og scenekunst. Foreningen representerer en omfattende infrastruktur av forskjelligartede virksomheter. Våre 46 medlemmer består av nasjonale og regionale institusjoner, samt offentlig støttede produserende og programmerende teatre, scener, orkestre, musikkensembler og kor.

I 2016 sto disse for mer enn 12 000 forestillinger og konserter, et totalt publikumstall på nærmere 2,5 millioner, og et samlet bruttobudsjett på over 3 milliarder kroner.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Åse Ryvarden
styreleder

Morten Gjelten
direktør

HØRINGSUTTALELSE TIL PROP. 84 S (2016-2017) NY INNDELING AV REGIONALT FOLKEVALT NIVÅ

NTO anmoder om at en vurdering av tilskuddsforvaltningen av de institusjonene som staten til nå har oppfattet som en viktig del av den nasjonale kulturpolitikken – herunder Haugesund Teater, Hordaland Teater og Akershus Teater – inngår i en helhetlig kulturpolitisk gjennomgang i forbindelse med den varslede kulturmeldingen. Dette vil være en forutsetning for at Stortinget unngår å gjøre et politisk vedtak på sviktende faglig grunnlag.

TYDELIGE PREMISER

Vi viser til Prop 84 S (2016-2017) *Ny inndeling av regionalt folkevalgt nivå*, kapittel 10.4 Kulturområdet. Med henvisning til Meld. St. 22 (2015-2016) og tilhørende Innst. 377 S (2015-2016), legges det i proposisjonen til grunn at det vil være nødvendig å utrede hvordan man kan ta hånd om en nasjonal kulturpolitikk og hele det kulturpolitiske området, før en eventuell overføring av oppgaver til et regionalt folkevalgt nivå med færre og større fylkeskommuner. Stortinget har videre sluttet seg til at målet må være å videreføre og stimulere den kulturelle infrastrukturen og kulturtilbudet til innbyggerne. Det må også undersøkes nærmere hvordan kvaliteten best kan sikres i det profesjonelle kunst- og kulturlivet.

NTO er glad for at premissene for en gjennomgang av ansvarsdelingen på kulturområdet er så tydelig artikulert. Vi er også tilfreds med at Kulturdepartementet har varslet en ny kulturmelding, og at ansvarsdelingen mellom forvaltningsnivåene vil bli utredet i forbindelse med en helhetlig gjennomgang av kulturpolitikken. Med en slik prosess har vi tillitt til at det er kulturpolitiske mål – altså hensynet til kunsten og publikum – som vil være styrende for gjennomgangen av ansvars- og oppgavefordelingen.

HASTEFORSLAG

Imidlertid stiller vi oss uforstående til at Kulturdepartementet foreslår å dele prosessen inn i to faser, og tar til orde for en *første fase* med overføring av tilskudd til et utvalg kunst- og kulturinstitusjoner til fylkeskommunal forvaltning allerede i 2018 – *forut for det varslede utredningsarbeidet*.

Blant de institusjonene som departementet foreslår å overføre til regional tilskuddsforvaltning er to regionteatre – Hordaland teater og Haugesund Teater (Kap 323 post 71) – og Akershus Teater (post kap 323 post 78). Hordaland Teater og Haugesund Teater inngår i ordningen med fast fordelingsnøkkel mellom stat og region (70/30) helt siden ny funksjonsdelingen ble innført i forbindelse med Stortingets behandling av St.meld. nr. 61 (1991-92) *Kultur i tiden*. Akershus Teater har som mål å etableres som regionteater, i tråd med intensjonen i St.meld. nr. 32 (2007–2008) *Bak kulissene* om å styrke scenekunsttilbudet i Akershus med utgangspunkt i eksisterende virksomheter.

ALLEREDE DESENTRALISERT

En del av hensikten med å innføre rammetilskuddsordning for teatrene og orkestrene på 1990-tallet var forenkling og avbyråkratisering, sammen med målene om større økonomisk ansvar, frihet og forutsigbarhet for virksomhetene.

Staten legger således allerede til rette for at forvaltningen av økonomien og den kunstfaglige beslutningsmyndigheten er desentralisert gjennom direkte tilskudd til et landsomfattende nett av autonome institusjoner, hver og en med en skiftende kunstnerisk ledelse. Samtidig sikrer ordningen at offentlige midler kanaliseres direkte til kunstnerisk virksomhet uten unødvendig byråkrati og mellomledd.

MANGLLENDE ANALYSER

Vi finner ingen begrunnelse i proposisjonen for at tilskuddet til de tre nevnte profesjonelle teaterinstitusjonene skal tas ut av denne ordningen og overføres fylkeskommunal forvaltning. NTO bekjent har Kulturdepartementet heller ikke vært i dialog med de berørte teatrene om den foreslåtte endringen, og vi finner ingen analyser av hva en slik endring på sikt vil bety for disse institusjonenes rammebetingelser.

Vår erfaring er at ordningen med delt finansieringsansvar og fast fordelingsnøkkel for region- og landsdelsinstitusjonene sikrer virksomhetene forutsigbare rammebetingelser, spredning i finansieringskilder og lokalt eierskap og forankring. Endringer i en velfungerende ordning for de nevnte institusjonene fordrer, etter vårt syn, transparente argumenter som gjør det mulig å vurdere og diskutere forslaget.

Manglende utredning og analyse, står i sterk kontrast til de forutsetningene som legges til grunn for *andre fase*, hvor Kulturdepartementet vil vurdere ytterligere oppgaveoverføring til regionalt folkevalgt nivå. Her understreker departementet selv nødvendigheten av en omfattende og grundig utredning, som involverer forvaltningsnivåene og aktørene i kultursektoren. Videre må det vurderes om det finnes andre styringsverktøy enn statlige økonomiske insentiver for å opprettholde nasjonale hensyn i kulturpolitikken.

BUDSJETTKAMP PÅ ULIKE VILKÅR

Slik det understrekes i proposisjonen er kulturområdet i liten grad regulert ved lov og forskrift. Vi har vanskelig for å se hvilke andre styringsverktøy enn lov og økonomiske insentiver som vil kunne sikre både nasjonale kulturpolitiske hensyn og regionenes selvstendighet i oppgaveforvaltningen. Dersom det statlige tilskuddet til kulturinstitusjonene på sikt legges inn i det generelle rammetilskuddet til fylkeskommunene, vil de havne i et krevende konkurranseforhold om begrensede midler med lovpålagte oppgaver som helse, skole osv. – i tillegg til en intern budsjettkamp mellom de ulike kulturoppgavene og kulturorganisasjonene i regionene.

Det statlige tilskuddet til Hordaland Teater, Haugesund Teater og Akershus Teater – sammen med bl.a. Operaen i Kristiansund, Figurteatret i Nordland og Grenland Friteater – skiller seg ut som relativt store på listen over tilskudd foreslått overført. I regionale kulturbudsjetter vil profesjonelle, arbeidsintensive scenekunstinstitusjoner, som forholder seg til bransjens profesjonelle standarder for lønn og honorarer, fremstå som store utgiftsposter. Dette kan medføre en risiko for nedprioritering av denne typen institusjoner, og svekkede rammevilkår med påfølgende negative konsekvenser for lokal produksjon, tilbudet til publikum, regional kunstfaglig kompetanse og kunstneres økonomi og arbeidsvilkår.

REGIONTEATRENE SOM DEL AV DEN NASJONALE KULTURPOLITIKKEN

Med fraværet av kulturpolitisk utredning, analyse og faglige begrunnelser, fremstår forslaget om den første fasen kun som en tilfredsstillende av krav om å tilføre det regionale nivået flere oppgaver og ansvar i seg selv. Vi kan ikke se at dette er i tråd med de premissene som er lagt til grunn gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 22 (2015-2016).

I dag er direkte statstilskudd det viktigste virkemiddelet for å for å sikre et mest mulig likeverdig profesjonelt musikk- og scenekunsttilbud av høyest mulig kvalitet i alle deler av landet. Det er så langt ikke gjort noen vurdering av hvorvidt det finnes alternative og bedre styringsverktøy for å ivareta slike nasjonale hensyn.

På denne bakgrunnen oppfordrer vi til at en vurdering av tilskuddsforvaltningen av de institusjonene som staten til nå har oppfattet som en viktig del av den nasjonale kulturpolitikken – herunder Haugesund Teater, Hordaland Teater og Akershus Teater – inngår i en helhetlig kulturpolitisk gjennomgang i forbindelse med den varslede kulturmeldingen.